

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Clavdii Espencei Theologi Parisiensis De Evcharistia, Eivsque Adoratione, Libri Qvinque

Esponce, Claude d'

Parisiis, 1573

Epistola.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30397

D. HIERONYMO

BURGENSEI CATALAVNENSI

EPISCOPO ET COMITI GILB.

GENEBRARDVS THEOLOGVS

Parisiensis, diuinarum Hebraica-

rúmque literarum pro-

fessor Regius.

DE OMNINO causa,
ampliss. me pontifex, me ad e-
ditionem librorum de Eucha-
ristia, post auctoris Spencæ cla-
rissimi Theologi mortem im-
pulerunt, quarum alteram du-
xi è Spencæo ipso, alteram ex
operis utilitate atque materia. Primum tribus ante
obitum mensibus, dum velocem tabernaculi sui depo-
sitionem, velut Meandrius olor, presentisceret, cum la-
chrymis & fletu absolutum opus meæ curæ & fidei
commendauit. Afferebat rationem sua canitie di-
gnam, se valde cupere, ut cultus & religionis suæ sin-
gulare monumentum apud posteros extaret, quo se in
ea fide mori, in qua esset natus, omnis ætas agnosceret.

2. Pct. I.

2. Mac. 6.

Hanc enim Diui Hieronymi sententiam totidem verbis usurpabat, & Eleazari sanctissimi viri recordatione, se recreans seniore se aiebat, quam ut ullo modo pietatis ardorem minueret vel dissimularet, quamuis tum omnia impiis & à vera religione alienis hominibus concessa, ac cruces sanctis & Catholicis deinceps paratae propositaeque viderentur. Sibi hoc unum dolere vehementer, quòd per se suas vigilias in lucem proferre, iam non à morbo sineretur, sed cogeretur amicorum operam corrogare, quos sciebat grauibus aliis negotiis distractos. Quid non facerem, quid non susciperem, eius praesertim causa, qui me semel in amicitiam receptum, ad supremum usque spiritum dilexit, quantisque potuit beneficiis & honoribus coluit? Apud haereticos praecedentium amicorum omnis memoria morte aboleatur, omnis veteris amoris, societatis & consuetudinis suauitas ex animis superstitum deleatur & pereat, uti apud eos nulla esse potest firma amicitia, quos scelus, impietatis studiorumque nefariorum coniunctio copulauit. At apud nos Catholicos, quos unius veri Dei agnitio, unius Ecclesiae sancta communio, eorundem sacrorum participatio, equalis fidei confessio, idem religionis & virtutis amor, una parque doctrina professio spiritus sancti munere, in vita conciliauit, etiam post mortem valeat, vigeat, duret charitas, & illud sapientissimi Salomonis perpetuò constet, Memoria iusti in benedictionem. Nam certe sanctorum communio, quam Apostolico symbolo habemus consecratam, non cum vita cessat, cum etiam per ipsam moneamur charitatem & necessitudinem

Prou. 10.

inter viuos contractam pertinere ad mortuos, ut siue illi assumpti sint in cælum, siue iusto Domini iudicio in ciuitates refugij, quousque purgatis via pateat in Num. 35. cælestem Hierusalem, in quam nihil conspurcatum, nihil immundum ingreditur, fructum aliquem veteris amoris à viuis consequantur, & vicissim in viuos conferant. Sed hic locus latius patet, quam ut epistolæ angustiis comprehendi valeat. Nunc altera causa est, quoniam de mysterio Christi omnium maximo scribebat, quod quanto nobilius, pretiosius & magis salutare, tanto pluribus maculis à Satana ministris aspergitur. Quæ Satanicæ fraudes, quæ artificia, quia probum doctumque minimè latuerunt, sic de eo disse- Apoc. 21. ruit, ut minutissima quæque illustrarit, quæcunque attinent ad sacri huius institutionem, ritum, cultum, religionem, honores per totum orbem terrarum, quam latè procurrit Christianum nomen, receptos diligentissimè est persecutus, atque aperuit errorum turbidos fontes, quos sibi recentes heretici Lutherus, Zuinglius, quique in sinu Zabuli BeZam apud inferos expectat, Jerem. 2. Calvinus, derelicto fonte aquæ viuæ foderunt. Non enim primi istarum hæresum fabri sunt & artifices, etsi eas tanquam ingeniorum suorum commenta imperitis hominibus venditare soleant, sed in aliena Iud. 25. vitula ararunt, & cisternas pridem à putidis & indoctis hereticis defossas, à sapientissimisque maioribus nostris dissipatas recluserunt atque refoderunt. Quæ tractatione nihil potest esse iucundius, nihil utilius, nihil aptius, his præcipue temporibus, quibus Gallia nostra cæpit suos detergere oculos & reuertas Cal-

uinitarum sordes conspiceret, atque mirabile illud Dei iudicium contueri, quo unico vulnere triumphantes haeretica coniurationis principes omnes, iustissima & potentissima Christianissimi Regis manu ea in urbe extincti sunt, quam pridem ad pradam, direptionem, eadem, incendium designauerant. Etsi autem hi libri fortasse proximè eius mortem euulgari debuerant, ut funeris & testamenti essent comites, parentis vultum quoquo modo cernerent, & iucunda recordatione complecterentur, tamen summa Domini providentia hoc ipso tempore opportunissimè exeunt, quo plurimus haereticorum in Catholicam concursus, ut quos viuens viua voce, viuisque scriptis ad resipiscentiam conuocauit, eos iam resipiscentes, & ad sanitatem redeuntes scriptis posthumis, nunquam morituris, etiam mortuus confirmet. Ad animos enim sanandos firmandosque plurimum refert quis quisque fuerit, qualis vixerit, quantam auctoritatem tenuerit quam magnam ingenij opinionem reliquerit, quae tanta in hoc fuit, eam ut Aduersarij valde semper metuerint, & adhuc quoque metuant. Testis impurissimus Beza impuritatis omnis magister & doctor, dum hunc, auctorem librorum de continentia aduersantium vagis libidinibus & spuris concubitibus, quos peculiari libro Geneuae constituit, tantum audet circumscribere, non item appellare, ne de nomine agnitus, contrariae sententiae defensor, impuritatis istius nebulis statim dissipet.

His verò ut pleniora essent, adiunximus ex ipsius in Epistolam ad Philemonem commentariis, quos e-

Beza liber
de Polyga-
mia spurios
concubitus
Geneuae cō-
stituit.

rem librorum de continentia aduersantium vagis libidinibus & spuris concubitibus, quos peculiari libro Geneuae constituit, tantum audet circumscribere, non item appellare, ne de nomine agnitus, contrariae sententiae defensor, impuritatis istius nebulis statim dissipet.

tiam fœtus posthumos mihi veluti testamento tradidit, *Tractatum de Missa priuata & publica, si tra-* An aliqua sit priuata Missa.
 men vlla priuata, in qua munus publicum, minister publicus, fructus communis, omnia communia, solemnina, publica, præter vocem sortasse, quæ etsi non intenta est, nec ad remotiorum aures pertingit, at dona, munera, sacrificia pro sacerdote & populo ipso offert, vt de priscis sacrificacionibus dictum reliquit *Apostolus.* Hebr. 5.
 Idque profectò fecimus, quoniam materia de cultu Eucharistico coniuncta videtur cum argumento de vtraque Missa. Vbi enim in Ecclesia rectius Eucharistia, id est, corpus & sanguis Domini, quam in sacris Missarum solemnibus colitur? Vbi sanctius diuinos honores accipit? Præterea semel aliquando, quum inter nos colloqueremur de ipsius operibus in certos tomos digerendis, recordor habuisse eum in optatis, vt tomus vnus opusculis destinaretur, inter quæ numerabat doctas illas digressiones, quas commentariis in vtramque ad *Timotheum & vnâ ad Titum* immiscuit, ac pœnituisse, quod non eas initio seorsim priuato contextu edidisset. Vtinam autem Deus immortalis *Carolo Lotharingo*, per quem ingentia gerere solet, hanc reseruet palmam, vt quemadmodum lectissima & ditissima eius bibliotheca, ex asse hæres est institutus, quod ille merito exoptabat, actu, non tam ipsius quam literatorum gratia, compleat, atque perficiat, cuncta vt eius opera, quæ nunc temerè, sine ordine & vagè per diuersas officinas & bibliothecas peregrinantur, in vnum corpus coalescant, ne quicquam de tanti viri monumentis tempus edax rerum, proborumque nomini

EPISTOLA.

inimica mortalitas conficiat. Tibi interim ista dicenda existimauimus, quod Auctor, quo familiarissimè uteremur, te precipue coluit, & te, si uiueret, officiosius coleret, siue quia (quod ille in primis semper studuit) fratri suo charissimo viro nobilissimo & minimè malo, ut plene nosceret, pro tuo Episcopi munere persuasisti, siue quia in ipsius vicem, me dulcissima eius presentia & consuetudine orbatum, antequam cognosceres, leuare, amare, in tuis reponere cœpisti. Ad hunc modum p̄j viri Manibus duplici via gratificari mihi videor. Nam & diuina illius opera immortalitati consecrare diligentissimè studeo, & dulces amicorum eius reliquias studiosissimè colo.

Vale, Deique concessu ac munere saluus, incolu-
mis, fœlix alios aliquot ipsius libros nondum in lucem
prolatos expecta. Lutetia Idibus Ianuarij 1573.